

ПРОГРАМА

Ліцейний стандарт

Анотація

Програма спрямована на формування учнів, які здатні до інновацій, лідерства та відповідальності в сучасному світі.

Кременчуцький ліцей № 11 "Гарант"
secretary@lyceum11.com.ua

Зміст

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	2
Які навички визначають ефективність лідерства?	2
Як же діагностувати лідерські навички?.....	3
Методика кількісної оцінки:	4
Зразок визначення кількісно-якісного показника лідерських якостей	4
ДОДАТКИ.....	5
Тест «Уміле вирішення проблеми»	5
Виявлення та оцінка комунікативних та організаційних здібностей Методика «КОС – 2».....	6
Методика діагностики «перешкод» у встановленні емоційних контактів за В.В. Бойком	12
Методика «Направленість на оцінку або на отримання знань» (автори Е. Ільїн, Н. Курдюкова).....	14
Діагностика вад особистісного розвитку (ДВОР)	20
Життєва активність учнів.....	24

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

XXI століття – час становлення та розвитку інноваційних суспільств, у яких виробництво, впровадження та здатність до інновацій стає невід’ємною частиною культури, способом життя суспільства та розвитку його демократичних засад. Інноваційне суспільство передбачає розвинуте лідерство його громадян, бо їм у всіх суспільних сферах необхідно йти на крок попереду, усвідомлювати потреби змін і бажати їх здійснювати.

Інноваційне суспільство не просто відкрите та пристосоване до інновацій. Воно саме безперервно генерує інновації всіх рівнів, є суспільством, де інтелект і творчий потенціал людини є провідним чинником економічного зростання та національної конкурентоздатності. Головним інструментом забезпечення бажаного соціального благополуччя громадян, на думку експерта ЮНЕСКО А.С. Кисельова, стає взаємодія в процесі надання освітніх послуг. Далі ця взаємодія поширюється на сферу науки, у якій народжуються нові знання, що є прологом нових унікальних технологій, соціальна адаптація яких породжує новий соціальний світ суспільних можливостей. У результаті зростатиме рівень та покращуватиметься якість життя кожного українського громадянина.

Єдиний механізм впливу на індивідумів та групи людей, щоб спонукати їх працювати для досягнення цілей – це **ЛІДЕРСТВО** (спосіб організувати свій життєвий простір так, щоб у ньому хотілося жити й розвиватися не тільки тобі, але й іншим (В.Ізмагурова «Особистість у змінених станах свідомості»).

Лідерство тісно пов’язане з умінням управляти собою, із готовністю до особистісного зростання. У всіх лідерів є три обов’язки: вселити впевненість і самоповагу своїм послідовникам, щоб вони позитивно ставилися до самих себе; підтримувати їх моральний дух, а також розвивати потенціал своїх послідовників, допомагаючи їм усвідомлювати відповідальність і рости як особистостям. Отже, найефективніший лідер («суперлідер») – це той, хто перетворює переважну більшість людей, що йдуть за ним у лідерів для самих себе. Основні кроки до суперлідерства (індивідуальний прогрес як учителя, так і учня, так і випускника) варто визначити так:

Стати лідером для самого себе. Це досягається через створення нових перспективних можливостей у роботі й житті. Використовуються різні поведінкові та когнітивні прийоми (визначення власних цілей, самоспостереження, формування позитивних моделей мислення й уявна рецепція, психопрограмування тощо).

- Демонстрація навичок такого «самолідерства» оточуючим, даючи їм можливість побачити, що воно приносить успіх.
- Спонукати оточуючих слідувати за вами, встановити для них цілі та ціннісні орієнтири.
- Конструктивна зміна поведінки оточуючих.
- Організація життєдіяльності соціальної спільності.

Які навички визначають ефективність лідерства?

На думку деяких учених, ефективність лідерства обумовлена спеціальними навичками: аналітичними, ораторськими, навичками активного слухання,

аргументування, пам'яттю на деталі, емпатією тощо. Наявність необхідних лідерських навичок можна оцінити відповідно до переліку Д.Ханта і Р.Осборна:

Концептуальні навички – здатність аналізувати та вирішувати комплексні проблеми. Управлінські навички – здатність вирішувати спеціальні завдання.

Навички планування та організації – здатність вибрати курс дій і сконцентрувати ресурси для досягнення мети.

Навички прийняття рішень – здатність використати інформацію і логіку для пошуку альтернативних рішень.

Поведінкова гнучкість – здатність змінювати особисту поведінку відповідно до мети або реагувати на зміну ситуації.

Комунікативні навички – здатність ефективно взаємодіяти з людьми.

Адміністративні навички – здатність стимулювати та керувати (направляти) людьми або групами для досягнення мети або виконання завдання. Об'єктивність – здатність об'єктивно оцінювати зусилля персоналу та його слабкі сторони.

Особистий вплив – здатність створювати гарне враження.

Мовні навички і навички письмових комунікацій – здатність ясно і переконливо виражати свої думки в усній і письмовій формі.

Навички зняття стресу – здатність зберігати високу працездатність при наявності стресу.

Як же діагностувати лідерські навички?

Колективом Кременчуцького ліцею №11 розроблена модель такої діагностики.

В основі покладена стандартизована модель випускника ліцею, розроблена в 2001 році кандидатом педагогічних наук, доцентом Петром Григоровичем Москаленком (ідея вченого була адаптована колективом ліцею до ідей експерименту). Модель включає в себе дев'ять оціночних рівнів:

- Загальноосвітній;
- Професійноосвітній;
- Когнітивний;
- Комунікативні якості особистості;
- Емоційно-вольовий (регулятивний);
- Мотиваційний;
- Морально-естетичний;
- Соціальна активність;
- Організаторські здібності.

Перераховані рівні з відповідними ваговими коефіцієнтами являють собою кількісно-якісну модель учня-лідера (випускника-лідера).

$$K_L = \frac{R_1 + R_2 + R_3 + R_4 + R_5 + R_6 + R_7 + R_8 + R_9}{9} \leq 1$$

Де K_L – кількісно-якісний показник лідерських якостей;

R_1 – оціночний рівень із кількісними мірами (за результатами відповідної методики).

Методика кількісної оцінки:

R_1 = середній бал учня із предметів інваріантної складової / 12;

R_2 = середній бал учня з предметів варіативної складової /12;

R_3 = кількісний показник за методикою «Тест «Уміле вирішення проблеми» /20

R_4 = кількісний показник за методикою «КОС – 2»;

R_5 = кількісний показник за методикою діагностики «перешкод» у встановленні емоційних контактів за В.В. Бойком;

R_6 = кількісний показник за методикою «Направленість на оцінку або на отримання знань» (авт. Е.Ільїн, Н. Курдюкова);

R_7 = кількісний показник за методикою «Вади особистісного розвитку (ДВОР);

R_8 = кількісний показник за методикою «Життєва активність особистості за основними видами діяльності» (авт. Киричук В.О.);

R_9 = кількісний показник за методикою «КОС –2».

Зразок визначення кількісно-якісного показника лідерських якостей

1. Середній бал учня із предметів інваріантної складової дорівнює 9. Ділимо на 12 (максимальний бал).

$$R_1 = 9 \div 12 = 0,75$$

2. Середній бал учня із предметів варіативної складової дорівнює 11. Ділимо на 12 (максимальний бал).

$$R_2 = 11 \div 12 = 0,91$$

3. Для обчислення R_3 суму набраних балів за методикою «Тест «Уміле вирішення проблеми» (див. [Додаток 1](#)) ділимо на максимальний бал, що дорівнює 20. Отриманий результат записуємо у формулу.

$$R_3 = 16 \div 20 = 0,8$$

4. Виявляємо та оцінюємо комунікативні здібності учня за методикою «КОС – 2» (див. [Додаток 2](#)). Результат записуємо у формулу.

$$R_4 = 0,8$$

5. Встановлюємо кількісний показник за методикою діагностики «перешкод» у встановленні емоційних контактів за В.В. Бойком (див. [Додаток 3](#)).

$$R_5 = 0,7$$

6. Визначаємо кількісний показник за методикою «Направленість на оцінку або на отримання знань» (авт. Е. Ільїн, Н. Курдюкова) (див. [Додаток 4](#)).

$$R_6 = 0,7$$

7. Визначаємо кількісний показник за методикою «Вади особистісного розвитку ДВОР» (див. Додаток 5). Значно полегшить обчислення використання ДПК «Універсал» Киричука В.О.;

$$R_7 = 0,67$$

8. Визначаємо кількісний показник за методикою «Життєва активність особистості за основними видами діяльності» (авт. Киричук В.О.);

Щоб підставити числове значення у формулу, результат по кожному виду діяльності ділимо на 10, далі додаємо, ділимо на 9(кількість видів діяльності).

$$R_8 = (0,3 + 1 + 0,7 + 0,7 + 0,7 + 0,7 + 0,7 + 1 + 0,3) \div 9 = 0,67$$

9. Виявляємо та оцінюємо організаторські здібності учня за методикою «КОС – 2» (див. [Додаток 2](#)). Результат записуємо у формулу.

$$R_9 = 0,75$$

$$K_L = \frac{0,75 + 0,91 + 0,8 + 0,8 + 0,7 + 0,7 + 0,67 + 0,67 + 0,75}{9} = 0,75$$

Отже, кількісно-якісний показник лідерських якостей учня дорівнює 0,75. Крім того, чітко можна простежити, які з оціночних рівнів потребують корекції.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Тест «Уміле вирішення проблеми»

(Петрова Н.П. Тренінг для переможця. Самоменеджмент епохи Інтернет, 2002. – с. 53 – 54.)

Інструкція для учасників дослідження.

Оцініть за шкалою «зазвичай», «час від часу», «рідко» перераховані нижче твердження.

1. Я постійно вирішую проблеми, не залишаючи їх нерозв'язаними.
2. Я обираю відповідні методи.
3. Я використовую системний підхід.
4. Я чітко визначаю відповідальних за кожен вид робіт із проблеми (наприклад, якщо працюю в групі).
5. Я чітко визначаю мету роботи кожного члена групи, якщо робота виконується в групі.

6. Я ефективно координую роботу групи.
7. Я встановлюю чіткі критерії для визначення успіху.
8. Я вмiло збираю та аналізую інформацію.
9. Я ефективно планую.
10. Я виділяю час на аналіз подій.

Обробка та інтерпретація результатів:

Виставіть собі 2 бали за кожену відповідь «зазвичай», 1 – за відповідь «час від часу» і 0 - за відповідь «рідко» та порахуйте суму.

Результат від 0 до 6 означає, що **ви погано справляєтеся з проблемами.**

Результат від 7 до 14 означає, що **ви здатні вирішувати проблеми не вище за адаптаційний рівень.**

Результат від 15 до 20 свідчить, що **ви здатні на інноваційні рішення.**

Хоч би скільки балів у вас не вийшло, поверніться зараз до списку і виберіть ті твердження, із якими виникло найбільше проблем. Прийміть рішення змінитися і не гайте часу.

Для обчислення R3 суму набраних вами балів поділіть на максимальний бал, що дорівнює 20. Отриманий результат запишіть у формулу.

Додаток 2

Виявлення та оцінка комунікативних та організаційних здібностей Методика «КОС – 2»

(Карелин А. Большая энциклопедия психологических тестов.)

У процесі дослідження досліджуваному пропонується опитувальник методики «КОС – 2».

Інструкція:

- Вам потрібно уважно простежити за тим, щоб номер питання та номер клітинки, у яку ви записали свою відповідь, співпали.
- Заповнюючи лист відповідей, майте на увазі, що питання короткі й не можуть містити всіх необхідних подробиць.
- Уявіть собі типові ситуації й не задумуйтеся над деталями.
- Не потрібно багато часу витратити на обдумування, відповідайте швидко.
- Можливо, на деякі питання вам буде важко відповісти. Не намагайтеся справити гарне враження своїми відповідями. Вільно виражайте свої думки. Поганих чи хороших відповідей тут немає.
- Постарайтеся відповісти на всі питання.

Аркуш питань:

1. Чи прагнете ви вивчати людей та знайомитися з новими людьми?
2. Чи подобається вам займатися суспільною працею?

3. Чи довго вас не залишає почуття образи, спричиненої ким-небудь із ваших товаришів?
4. Чи завжди вам важко орієнтуватися в критичній ситуації?
5. Чи багато у вас друзів із якими ви постійно спілкуєтеся?
6. Чи часто вдається вам схилити більшість своїх друзів до прийняття ними вашого рішення?
7. Правда, що вам приємніше проводити час за книгами чи якимись іншими заняттями, ніж із людьми?
8. Якщо виникли деякі перешкоди здійсненню ваших задумів, то чи ви легко відмовитеся від них?
9. Чи легко ви встановлюєте контакти з людьми, які значно старші за вас?
10. Любите ви придумувати та організовувати зі своїми товаришами різні ігри та розваги?
11. Чи важко вам входити в нові для вас компанії (колективи)?
12. Часто ви відкладаєте на завтра те, що можна зробити сьогодні?
13. Легко вам вдається встановити контакти й спілкуватися з незнайомими людьми?
14. Прагнете ви домогтися того, щоб ваші товариші діяли відповідно до вашої думки?
15. Чи важко ви освоюєтеся в новому колективі?
16. правда, що у вас не буває конфліктів із товаришами через невиконання ними своїх зобов'язань, обіцянок, обов'язків?
17. Чи прагнете ви за зручних обставин познайомитися та поспілкуватися з незнайомою людиною?
18. Часто, приймаючи рішення у важливих справах, ви берете ініціативу на себе?
19. Чи дратують вас оточуючі люди, чи часто хочете побути наодинці?
20. Правда, що ви зазвичай погано орієнтуєтеся в незнайомій для вас ситуації?
21. Чи подобається вам постійно знаходитися серед людей?
22. Виникає у вас дратівливість, якщо вам не вдається закінчити розпочату справу?
23. Чи важко вам проявити ініціативу, щоб познайомитися з невідомою людиною?
24. Правда, що ви втомлюєтеся від частого спілкування з друзями?
25. Ви любите брати участь у колективних іграх?
26. Чи часто ви проявляєте ініціативу, коли вирішуються проблеми, що зачіпають інтереси ваших товаришів?
27. Правда, що ви почуваетесь невпевнено серед незнайомих людей?
28. Правда, що ви рідко прагнете доводити свою правоту?
29. Правда, що вам не складно внести пожвавлення в малознайому групу?
30. Ви берете участь у громадській роботі ліцею?
31. ви прагнете обмежити коло своїх знайомих?
32. Правда, що ви не прагнете відстоювати свою думку або рішення, якщо його спочатку не прийняли ваші товариші?
33. Почуваетесь безпосередньо, коли потрапили в незнайомий колектив?
34. Із задоволенням організовуєте заходи для своїх товаришів?
35. Правда, що ви не почуваетесь досить упевнено і спокійно, коли доводиться говорити що-небудь великій групі людей?

36. Часто запізнюєтеся на ділові зустрічі (побачення)?
 37. Правда, що у вас багато друзів?
 38. Ви часто буваєте в центрі уваги ваших товаришів?
 39. Часто почуваетесь ніяково під час спілкування з маловідомими людьми?
 40. Правда, що ви не зовсім впевнено почуваетесь в оточенні великої групи своїх товаришів?

КОС. Бланк відповідей

Прізвище _____ Ім'я _____

Вік _____ Дата _____

	Так	Ні		Так	Ні
1			21		
2			22		
3			23		
4			24		
5			25		
6			26		
7			27		
8			28		
9			29		
10			30		
11			31		
12			32		
13			33		
14			34		
15			35		
16			36		
17			37		
18			38		

	Так	Ні		Так	Ні
19			39		
20			40		

КОС. Ключ.
Комунікативні здібності

	Так	Ні		Так	Ні
1	+		21	+	
2			22		
3		+	23		+
4			24		
5	+		25	+	
6			26		
7		+	27		+
8			28		
9	+		29	+	
10			30		
11		+	31		+
12			32		
13	+		33	+	
14			34		
15		+	35		+
16			36		
17	+		37	+	
18			38		
19		+	39		+

	Так	Ні		Так	Ні
20			40		

Організаторські здібності

	Так	Ні		Так	Ні
1			21		
2	=		22	=	
3			23		
4		=	24		=
5			25		
6	=		26	=	
7			27		
8		=	28		=
9			29		
10	=		30	=	
11			31		
12		=	32		=
13			33		
14	=		34	=	
15			35		
16		=	36		=
17			37		
18	=		38	=	
19			39		
20		=	40		=

КОС. Аналіз та інтерпретація результатів

Після підрахунків кількості відповідей, що співпали з ключем за шкалами методик, обчислюється оціночний коефіцієнт за формулою:

$$K = 0,05 \times C$$

K – величина оціночного коефіцієнта;

C – кількість відповідей, які співпали з ключем.

Оціночний коефіцієнт може варіюватися від 0 до 1. Показники, наближені до 1, говорять про високий рівень, наближені до 0 – про низький. Початкові показники можуть бути переведені в бали, що свідчать про різні рівні досліджуваних умінь.

Комунікативні вміння

Рівень	Оцінка	Показник
I – низький	1	0,10–0,45
II – нижче середнього	2	0,46–0,55
III – середній	3	0,56–0,65
IV – високий	4	0,66–0,75
V – дуже високий	5	76–1

Організаторські вміння

Рівень	Оцінка	Показник
I – низький	1	0,20–0,55
II – нижче середнього	2	0,56–0,65
III – середній	3	0,66–0,70
IV – високий	4	0,71–0,80
V – дуже високий	5	0,81–1

Інтерпретація результатів

1 – низький рівень прояву комунікативних і організаторських здібностей.

2 – комунікативні та організаторські здібності наявні на рівні нижче середнього. Особистість не прагне до спілкування, відчувається скованою в незнайомій компанії (колективі). Любить проводити час наодинці, обмежує свої знайомства. Відчуває важкість при встановленні контактів із чужими людьми та під час виступів перед аудиторією. Погано орієнтується в незнайомій ситуації. Не відстоює власної думки, важко переживає образи. Прояв ініціативи в громадській діяльності максимально знижений, у більшості справ намагається уникнути прийняття самостійного рішення.

3 – характерний середній рівень прояву комунікативних і організаторських здібностей. Такі особистості прагнуть контакту з людьми, не обмежують коло своїх знайомств, відстоюють власну думку, планують свою роботу. Але потенціал їх здібностей не визначається високою стійкістю. Комунікативні та організаторські здібності необхідно розвивати та вдосконалювати.

4 – високий рівень прояву комунікативних і організаторських здібностей. Такі особистості не губляться за нових обставин, швидко знаходять друзів, постійно прагнуть розширити коло своїх знайомих, проявляють ініціативу в спілкуванні, із задоволенням беруть участь у громадських заходах, здатні приймати самостійне рішення в складній ситуації. Все це вони роблять не з примусу, а за внутрішнім переконанням.

5 – дуже високий рівень прояву комунікативних і організаторських здібностей. Такі особистості відчувають потребу в спілкуванні й активно прагнуть його. Швидко орієнтуються в складних ситуаціях, безпосередньо поводяться в новому колективі. Ініціативні. У важливій справі чи складній ситуації приймають самостійні рішення, відстоюють власну думку й домагаються того, щоб її прийняли товариші. Можуть внести позитивні зміни в незнайому компанію: люблять організовувати різні ігри, заходи. Цілеспрямовані, наполегливі в діяльності, яка їм подобається. Вони самі знаходять такі справи, які б задовольняли їх потреби в комунікації та діяльності.

Додаток 3

Методика діагностики «перешкод» у встановленні емоційних контактів за В.В. Бойком

(Райгородський Д.Я. (редактор-упорядник). Практична психодіагностика. Методика і тести. Навчальний посібник., 1998. - с. 591 - 593.)

Інструкція для організаторів опитування

Ця методика дозволяє встановити емоційні перешкоди на шляху встановлення емоційних контактів.

Інструкція для учасників опитування

Читайте твердження і відповідайте на них «Так» чи «Ні»:

Текст опитувальника:

- Зазвичай наприкінці робочого дня на моєму обличчі помітна втома.

- Трапляється так, що при першому знайомстві емоції заважають мені справити гарне враження на людей (розгублююся, хвилююся, усамітнююсь, або, навпаки, багато розмовляю, поводжуся неприродно).
- У спілкуванні мені часто бракує емоційності, виразності.
- Мабуть, для оточуючих я занадто строгий.
- В принципі, я проти того, щоб зображувати чемність, якщо тобі цього не хочеться.
- Я зазвичай вмю приховувати від партнерів спалахи емоцій.
- Часто у спілкуванні з товаришами (однокурсниками) я міркую про щось своє.
- Бувають випадки, коли я хочу виразити партнеру емоційну підтримку (увагу, співчуття, співпереживання), але він цього не відчуває, не сприймає.
- Найчастіше мої очі або вираз обличчя видають заклопотаність.
- У діловому спілкуванні намагаюся не виявляти своїх симпатій до партнерів.
- Всі мої неприємні переживання зазвичай видно на моєму обличчі.
- Якщо я захоплююся розмовою, то міміка обличчя стає занадто виразною, експресивною.
- Мабуть, я дещо емоційно скутий, стиснутий.
- Зазвичай я перебуваю у стані нервового напруження.
- Зазвичай я відчуваю дискомфорт, коли доводиться обмінюватися рукошестанням за ділових обставин (при зустрічі).
- Іноді близькі люди зупиняють мене: «Розслаб м'язи обличчя, не скривлюй губи, не зморщуй лоба».
- Розмовляючи, я занадто жестикулюю.
- Зазвичай у новій ситуації мені складно бути розкутим, природним.
- Мабуть, моє обличчя має сумний чи занепокоєний вигляд, хоча на душі спокійно.
- Мені дещо важко дивитися в очі, спілкуючись з незнайомою людиною.
- Якщо я захочу, то мені завжди вдається приховати свою ворожість до неприязної людини.
- Мені часто буває чомусь весело без будь-якої причини.
- Мені дуже просто за своїм бажанням або на замовлення зобразити радість, сум, радощі, переляк, відчай та ін.
- Мені казали, що мій погляд важко витримати.
- Мені щось заважає виражати теплоту, симпатію до людини, навіть якщо відчуваю це до неї.

Обробка та інтерпретація результатів

«Перешкоди» у встановленні емоційних контактів:	Номери питань і відповіді за «ключем»
Невміння управляти емоціями, дозувати їх	+1,-6, +11,+16, -21

Неадекватний прояв емоцій	-2, +7, +12, +17, +22
Негнучкість, нерозвиненість, невиразність емоцій	+3, +8, +13, +18, -23
Домінування негативних емоцій	+4, +9, +14, +19, +24
Небажання зблизитися з людьми на емоційній основі	+5, +10, +15, +20, +25

Яка сума набраних Вами балів? Вона може коливатися в межах від 0 до 25. Чим більше балів, тим виразнішою є Ваша емоційна проблема у повсякденному спілкуванні. Однак не варто заспокоюватись, якщо Ви набрали замало балів (0–2). Це означає, що Ви могли бути не до кінця щирими або не цілком усвідомили свою поведінку збоку.

Якщо Ви набрали:

- **не більше 5 балів** – емоції зазвичай не заважають Вам спілкуватися з партнером (для формульних розрахунків поставте собі 3 бали);
- **6–8 балів** – у Вас є деякі емоційні проблеми в повсякденному спілкуванні (для формульних розрахунків поставте собі 2 бали);
- **9–12 балів** – свідчення того, що Ваші емоції «на кожний день» дещо ускладнюють взаємодію з партнером (для формульних розрахунків поставте собі 1 бал);
- **13 балів і більше** – емоції заважають Вам встановлювати контакти з людьми, можливо, Ви піддаєтесь деяким дезорганізуючим реакціям чи станам (для формульних розрахунків поставте собі 0 балів).

Щоб підставити числове значення у формулу, ваш бал (3, 2, 1 чи 0) поділіть на 3.

$$R_5 = 1; 0,7; 0,3; 0$$

Також зважте на те, чи немає конкретних «перешкод», які постійно виникають у Вас – це пункти, за якими Ви набрали 3 і більше балів.

Додаток 4

Методика «Направленість на оцінку або на отримання знань» (автори Е. Ільїн, Н. Курдюкова)

Мета: методика орієнтована на вивчення мотивації навчальної діяльності учнів, а також вивчення мотивів навчально-трудоваї діяльності.

Організація дослідження

Матеріали та обладнання: ручки або олівці, текст методики, індивідуальні бланки.

БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ ДО МЕТОДИКИ Е. ІЛЬІНА ТА Н. КУРДЮКОВОЇ

Прізвище, ім'я _____

Дата _____ Клас _____

1 а б	7 а б	13 а б	19 а б
2 а б	8 а б	14 а б	20 а б
3 а б	9 а б	15 а б	21 а б
4 а б	10 а б	16 а б	22 а б
5 а б	11 а б	17 а б	23 а б
6 а б	12 а б	18 а б	24 а б

1 а б	7 а б	13 а б	19 а б
2 а б	8 а б	14 а б	20 а б
3 а б	9 а б	15 а б	21 а б
4 а б	10 а б	16 а б	22 а б
5 а б	11 а б	17 а б	23 а б
6 а б	12 а б	18 а б	24 а б

1 а б	7 а б	13 а б	19 а б
2 а б	8 а б	14 а б	20 а б
3 а б	9 а б	15 а б	21 а б
4 а б	10 а б	16 а б	22 а б
5 а б	11 а б	17 а б	23 а б
6 а б	12 а б	18 а б	24 а б

1 а б	7 а б	13 а б	19 а б
-------	-------	--------	--------

2 а б	8 а б	14 а б	20 а б
3 а б	9 а б	15 а б	21 а б
4 а б	10 а б	16 а б	22 а б
5 а б	11 а б	17 а б	23 а б
6 а б	12 а б	18 а б	24 а б

Інструктаж:

Підпишіть, будь ласка, бланк. Зараз вам буде запропоновано декілька запитань, що стосуються вашого навчання у школі. Будьте уважними, відповідайте якомога точніше, довго не замислюйтесь. Букву вибраного варіанту відповіді («а» чи «б») закреслюйте.

Процедура тестування:

Коли індивідуальні бланки роздані та підписані, можна починати тестування. Текст методики може бути пред'явлений на слух.

Текст методики

1. Одержавши погану оцінку, ти приходиш додому і:
 - а) відразу сідаєш за уроки, повторюючи те, що погано вивчив;
 - б) розважаєшся, відпочиваєш або займаєшся домашніми справами, думаючи, що урок із цього предмета буде ще через день.
2. Після одержання високої оцінки ти:
 - а) продовжуєш старанно готуватися до наступного уроку;
 - б) ретельно не готуєшся, тому що знаєш, що однаково не запитають.
3. Чи буває так, що ти не задоволений своєю відповіддю, а не оцінкою?
 - а) так;
 - б) ні.
4. Що для тебе означає навчання?
 - а) пізнання нового;
 - б) складні заняття.
5. Чи залежать твої оцінки від старанності підготовки до уроку?
 - а) так;
 - б) ні.
6. Чи аналізуєш ти після одержання поганої оцінки, що зробив неправильно?
 - а) так;
 - б) ні.
7. Чи залежить твоє бажання робити домашні завдання від того, чи ставлять за це оцінки?
 - а) так;
 - б) ні.
8. Легко тобі почати вчитися після канікул?
 - а) так;
 - б) ні.
9. Чи жалкуєш ти іноді, що не було уроку через хворобу вчителя?

- а) так;
б) ні.
10. Коли ти перейшов у наступний клас і одержав нові підручники, чи цікавить тебе, що в них?
а) так;
б) ні.
11. Що, по-твоєму, краще?
а) учитися;
б) хворіти.
12. Що для тебе важливіше?
а) оцінки;
б) знання.
13. Чи пам'ятаєш ти, коли вперше одержав двійку?
а) так;
б) ні.
14. Чи хвилює тебе, якщо твої оцінки гірші, ніж в інших учнів класу?
а) так;
б) ні.
15. Буває так, що перед контрольною твоє серце починає сильно калатати?
а) так;
б) ні.
16. Ти червонієш, коли вголос називають твою погану оцінку?
а) так;
б) ні.
17. Якщо наприкінці тижня ти одержав погану оцінку, у тебе на вихідних поганий настрій?
а) так;
б) ні.
18. Якщо тебе довго не викликають, тебе це турбує?
а) так;
б) ні.
19. Чи хвилює тебе реакція ровесників на отриману тобою оцінку?
а) так;
б) ні.
20. Після отриманої гарної оцінки чи пишаєшся ти собою?
а) так;
б) ні.
21. Чи тривожить тебе очікування опитування?
а) так;
б) ні.
22. Було б тобі цікаво вчитися, якби оцінок взагалі не ставили?
а) так;
б) ні.
23. Чи захочеш ти, щоб тебе запитали, якщо будеш знати, що оцінку за відповідь не поставлять?
а) так;
б) ні.
24. Після одержання оцінки на уроці чи продовжуєш ти активно працювати?

- а) так;
- б) ні.

Обробка та оцінка результатів:

Розкладіть бланки за алфавітом, підготуйте список класу, червону пасту, кольорові олівці, бланк протоколу та аналітичної довідки, калькулятор, ключ до методики.

Ключ

Мотивація на одержання знань: відповіді А на запитання 1–6, 8–11, 13, 22–24. Відповіді Б на запитання 7, 12, 14–21.

Мотивація на одержання оцінки: не співпадаючі із ключем відповіді.

Для обробки індивідуальних бланків можна використати «матрицю» для перевірки, яку легко виготовити самостійно. Для цього візьміть стандартний бланк відповідей і виріжте лезом співпадаючі з ключем відповіді. Він матиме такий вигляд:

1	0	б	7	а	0	13	0	б	19	а	0
2	0	б	8	0	б	14	а	0	20	а	0
3	0	б	9	0	б	15	а	0	21	а	0
4	0	б	10	0	б	16	а	0	22	0	б
5	0	б	11	0	б	17	а	0	23	0	б
6	0	б	12	а	0	18	а	0	24	0	б

Коли ви накладатимете матрицю на індивідуальні бланки, у «віконцях» побачите кількість правильних відповідей (вони будуть закреслені). Тоді ви легко та швидко підрахуєте кількість одержаних дитиною балів – це й буде вираження мотивації на одержання знань.

Критерії оцінки вираження мотивації

0–6 – низький рівень;

7–16 – середній рівень;

17 і більше – високий рівень.

Щоб підставити числове значення у формулу, ваш бал поділіть на 24. Наприклад:

$$R_6 = 17 \div 24 = 0,7$$

ФІКСАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА АНАЛІТИЧНА РОБОТА

Заповніть паспортну частину бланка аналітичної довідки. У протокол впишіть прізвища дітей за списком класу. Укажіть стать та кількісні показники мотивації на отримання знань. Зазначте у наступній графі рівень (можна використовувати колір для наочності: низький рівень – синій, середній – жовтий, високий рівень помітьте червоним).

Порахуйте середнє арифметичне, в тому числі для хлопчиків та дівчаток класу.

В аналітичній частині довідки зазначте ці показники, а також відсоток дітей з високою, середньою та низькою мотивацією на отримання знань.

В останніх переважає інша мотивація, вони не налаштовані на отримання глибоких знань, а вчатьсЯ насамперед заради отримання високої оцінки.

Аналітична довідка та протокол дослідження за методикою «Направленість на оцінку або на отримання знань»

Дата: _____

Клас: _____

Ціль методики: вивчення мотивації навчальної діяльності, а також мотивів навчально-трудоної діяльності учнів.

Обстежено (всього за списком _____ учнів), у т. ч. хлопчиків _____, дівчаток _____

Встановлено:

з/п	Прізвища учнів	Вік	Стать	Мотивація на отримання знань		
				Кількість балів	Рівень	Примітки
1						
2						
3						
4						

Висновки:

Вище за норму _____%, норма _____%, нижче за норму _____%.

Середній бал _____ (рівень мотивації на отримання знань), у тому числі серед хлопчиків _____, серед дівчаток _____

Класному керівникові _____ класу рекомендую:

- Систематично вивчайте і враховуйте індивідуальні інтереси і потреби учнів. Актуалізуйте ті потреби й інтереси, які відповідають стимулам, що наявні у розпорядженні педагога.
- Варіюйте характер педагогічних оцінок із метою уникнення звикання до них дітей.
- Пам'ятайте, що підвищення мотивації навчальної діяльності учня забезпечується оцінкою вчителя. Головна функція оцінки – стимулююча, яка сприяє формуванню позитивної навчальної мотивації.
- Постійно аналізуйте з учнями мотиви людської діяльності (як позитивні, так і негативні).

Додаток 5

Діагностика вад особистісного розвитку (ДВОР)

Опитувальник для дітей 9–11 років

Анкетування проводиться груповим методом, з кожним класом окремо.

Інструкція. „Діти вам пропонується відповісти на запитання, які стосуються різних сторін вашої особистості: поведінки, самопочуття, бажань, страхів, переконань тощо. Ви маєте чудову нагоду поглянути на себе збоку: які ви, що знаєте про себе, і поділитися цими знаннями з дорослими. Аби вони краще пізнали вас, зрозуміли і могли краще вам спілкуватися, навчати.

Свою згоду із твердженням опитувальника позначте (+) у спеціальному бланку для відповідей навпроти відповідного номера твердження; свою незгоду із твердженням позначте (-) у тому самому бланку навпроти відповідного номера твердження.

Не розмірковуюйте довго над твердженнями, відповідайте, добре вслухаючись у зміст. Всі відповіді, які ви дасте, будуть правильними, якщо ви відповіли чесно”.

Бланк відповідей

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	11.	21.	31.	41.	51.	61.	71.	81.
2.	12.	22.	32.	42.	52.	62.	72.	82.
3.	13.	23.	33.	43.	53.	63.	73.	83.
4.	14.	24.	34.	44.	54.	64.	74.	84.
5.	15.	25.	35.	45.	55.	65.	75.	85.
6.	16.	26.	36.	46.	56.	66.	76.	86.
7.	17.	27.	37.	47.	57.	67.	77.	87.
8.	18.	28.	38.	48.	58.	68.	78.	88.

9.	19.	29.	39.	49.	59.	69.	79.	89.
10.	20.	30.	40.	40.	60	70.	80.	90

Обробка результатів

Додаються всі плюси по стовпчиках-шкалах:

1. тривожність;
2. імпульсивність;
3. агресивність;
4. схильність до нечесної поведінки;
5. асоціальність;
6. замкнутість;
7. невпевненість;
8. екстернальність;
9. естетична нечутливість.

Тут випущена шкала артизму, оскільки відповідна анкета стосується дітей дошкільного віку.

Рівнева шкала оцінки стандартна:

8–10 балів – високий рівень вираженості вади

4–7 балів – середній рівень вираженості вади

1–3 бали – низький рівень вираженості вади

Щоб підставити числове значення у формулу додаємо всі показники, множимо на 0,1 для обрахунків по формулі і ділимо на 9 (кількість стовпчиків).

$$R_7 = (3 + 1 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 1 + 3) \times 0,1 \div 9 = 0,48$$

Зміст опитувальника

1. Мені важко зосередитися на чомусь одному.
2. Я не можу довго працювати не втомлюючись.
3. Я переживаю з будь-якого приводу.
4. Під час виконання завдання я дуже напружений, скутий.
5. Я часто думаю про можливі неприємності.
6. Я лякливий, багато що викликає в мене страх.
7. Я не люблю чекати.
8. Я не люблю починати нову справу.
9. Я сплю неспокійно, погано засинаю.
10. Я не впевнений у своїх силах, боюся труднощів.

11. Я завжди знаходжу швидку відповідь, коли про щось запитують (можливо, і неправильну, але дуже швидку).
12. У мене часто змінюється настрій.

13. Мені часто все набридає.
14. Я швидко, не вагаючись приймаю рішення.
15. Я часто відволікаюсь на уроках.
16. Коли хтось з дітей на мене кричить, я також кричу у відповідь.
17. Я впевнений, що впораюся з будь-яким завданням.
18. Я люблю діяти, а не розмірковувати.
19. В іграх я не підкоряюся загальним правилам.
20. Я гарячкую під час розмови, часто підвищую голос.

21. Коли хтось мене образить, я прагну поквитатися з ним.
22. Іноді мені приносить задоволення, коли я щось зламаю, розіб'ю, розірву.
23. Я дуже серджуся, коли хтось сміється з мене.
24. Мені здається, що інколи я хочу зробити якусь шкоду.
25. У відповідь на розпорядження мені хочеться зробити все навпаки.
26. Я люблю бути першим, верховодити, підкоряти собі інших.
27. Я легко можу посваритися чи побачитися.
28. Я не поступаюся іншим, не ділюся з ними нічим.
29. Я не можу змовчати, коли чимось незадоволений.
30. Часом я так наполягаю на своєму, що людям навколо уривається терпець.

31. Я люблю, коли мене хвалять за те, що насправді зробила інша людина.
32. Мені подобається отримувати більше того, що насправді належить.
33. Я часто звинувачую кого-небудь у тому, в чому насправді винен сам.
34. Трапляється, що я привласнюю речі, що належать іншій людині.
35. Мені подобається перебільшувати, хвалитися, вигадувати небилиці.
36. Я часто порушую свої обіцянки.
37. Я завжди знаходжу виправдання непорядному вчинку.
38. Я не визнаю своїх помилок.
39. Я роблю все задля своєї користі.
40. Я рідко зізнаюся, що заподіяв комусь шкоду.

41. Я часто порушую правила поведінки, встановленні вчителем.
42. Я люблю сміятися з інших.
43. Я кривджу своїх товаришів: б'ю їх, штовхаю, дражню.
44. Часто я говорю одне, а роблю протилежне.
45. Я розповідаю непристойні історії, вживаю некрасиві слова.
46. Перекопаний, що мої пустощі нікому не шкодять.
47. Для своєї користі я часто обдурюю інших.
48. Діти скаржаться на мене, не хочуть гратися зі мною.
49. Я люблю розповідати жахливі історії, по які дізнався з кінофільмів і розмов між дорослими.
50. Я знущаюся з тварин, нищу без потреби рослини.

51. Я цураюся своїх ровесників, тримаюся з ними на відстані.
52. Я не довіряю людям, побоююся їх.
53. Я не люблю дивлюся в очі людині, з якою розмовляю.
54. Я мовчазний, не підтримую розмову з чужими людьми.
55. Мене часто запитують, чим я незадоволений.

56. Мене часто підозрюють у здійсненні негативних вчинків.
57. Люди часто навмисне ображають мене.
58. Я часто буваю засмученим.
59. Я люблю гратися сам.
60. Дитяча компанія швидко мені набридає.

61. Мені не байдуже, що про мене думають інші.
62. Я повинен завжди все знати.
63. Я не маю права помилятися.
64. Я намагаюся виправдати свої вчинки перед іншими людьми.
65. Спочатку я піклуючись про інших, а потім уже про себе.
66. Коли я зроблю помилку, у мене з'являється почуття провини.
67. Всі люди, з ким я спілкуюся, повинні мене любити.
68. Інші люди мають право контролювати мою поведінку.
69. Я намагаюся допомагати людям навіть тоді, коли мене про це не просять.
70. Якщо я вже прийняв рішення, то не маю права передумати.

71. Мої успіхи залежать від удачі, везіння, щасливого випадку.
72. Я волю почекати, поки мої труднощі розв'яжуться самі собою.
73. Мої оцінки в школі не залежать від моїх здібностей.
74. Мої успіхи залежать від допомоги інших людей.
75. За мене вирішують інші, що й як робити.
76. Я не винен, що не можу допомогтися кращих успіхів.
77. Я не планую того, що зі мною трапляється.
78. Я сам нічого не можу змінити в своєму житті.
79. За моє здоров'я відповідають дорослі.
80. Діти виростають такими, якими їх виховують батьки.

81. Я більше люблю слухати казки, ніж вірші.
82. Коли я йду з мамою в магазин, я більше хотів би, щоб мені купили цукерку, ніж книжку.
83. Я не мрію стати актором.
84. Мені не подобаються квіти.
85. Мені більше подобається звичайна їжа, яку мама готує кожного дня, ніж фрукти – ананаси, мандаринки, ківі.
86. Я не радію, коли бачу щось красиве і незвичайне.
87. Мене цікавлять технічні іграшки, наприклад автомобілі, літаки, мотоцикли і ін.
88. Мені не подобається гратися ляльками.
89. Я не люблю вигадувати різні небилиці.
90. Я не плачу, коли чую сумну історію.

Додаток 6

Життєва активність учнів

Діагностика здійснюється за авторською методикою: «Життєва активність особистості за основними видами діяльності» Киричука В.О., Киричука В.В., яка є складовою діагностично-проектуючого комп'ютерного комплексу «Універсал».

Опитувальник для класних керівників 5–11 класів.

Анкетування проводиться індивідуально з кожним класним керівником.

Інструкція.

Для аналізу результатів соціальної життєвої активності учнів класу класний керівник методом експертного аналізу здійснює оцінку життєвої активності учнів за основними видами діяльності, до яких належать:

***дозвільно-ігрова (д/і)**, в якій предметом активності виступає дозвілля, проведення та організація відпочинку, участь в іграх та ін.;*

***фізично-оздоровча (ф/о)**, де активність спрямована на забезпечення життєздатності існування організму в реальних умовах (фізичні вправи, загартовування, спорт, гігієна тіла тощо); **художньо-образна (х/о)**, де активність виступає засобом вираження власного "Я" через емоційно-почуттєву, когнітивну та вольову сфери, реалізацію творчого потенціалу (заняття музикою, вокалізація, театралізація, драматизація, образотворче мистецтво тощо);*

***предметно-перетворювальна (п/п)**, де активність виступає засобом перетворення як предметів навколишнього світу, засобом розвитку предметно-творчих здібностей (різьблення, ліплення, в'язання, вишивання, шиття та ін.), так і активність, пов'язану з перетворенням суспільства, людини, власного "Я";*

***навчально-пізнавальна (н/п)**, пошук нової інформації, засвоєння знань про природу, суспільство, людину, предметом активності виступають нові знання, вміння й навички, формування пізнавальної активності (спрямованість і стійкість пізнавальних інтересів, прагнення до ефективного оволодіння знаннями і способами діяльності в мобілізації вольових зусиль на досягнення навчально-пізнавальних цілей);*

***соціально-комунікативна (с/к)**, в якій активність реалізується під час взаємодії людей, в утворенні різних молодіжних організацій та ін. (піклування про оточуючих, підтримка, допомога); **громадсько-корисна (г/к)**, де предметом активності є опікування, спрямоване на задоволення потреб та інтересів окремих соціальних груп, наприклад, навчального класу як колективу, навчального закладу тощо;*

***національно-громадська (н/г)**, в якій предметом активності виступають інтереси дитячих групувань та організацій, окремих молодіжних рухів, партій, держави, українського суспільства в цілому;*

***духовно-катарсична (д/к)**. предметом активності якої виступає сам її суб'єкт і яка спрямована на самопізнання, самооцінку, самовизначення, самоактуалізацію, самоочищення на фізичному, психічному, соціальному та духовному рівнях.*

Експертне оцінювання класним керівником життєвої активності учнів за основними видами діяльності здійснюється на основі наступних критеріїв:

0,25 балів-потенційний рівень, або пасивний: характеризується прихованими потенціями, які надані від народження та зовнішньо не проявляються;

0,50 балів -перший рівень, або низький (характеризується психічною неврівноваженістю, імпульсивністю, ситуативністю дій та вчинків, відсутністю сформованої власної лінії поведінки. Це ситуативна, нестійка емоційна активність, збудником якої виступають зовнішні ситуативні фактори (вимога, оцінка, страх покарання). Дана активність залежить від зовнішніх факторів (емоцій, ситуацій).

0,75 балів - другий рівень, або середній: характеризується стійкими проявами активності з боку учня, яка спонукається смисловими твердженнями "необхідно", "зобов'язаний", "буду", мотивом відповідальності. Це стійка, довільно-вольова, стабільна активність зовнішнього характеру, яка спонукається раціональними, прагматичними мотивами зайняти високий соціальний статус в класі, сім'ї, навчальному закладі, але задоволення від діяльності суб'єкт не отримує.

1 бал - третій рівень, або високий: характеризується домінуванням мотиву отримання задоволення від самої діяльності, інтересу до предмету. Це стійка, духовно-креативна (або духовно-творча) активність, яка спонукається інтересом до того чи іншого виду діяльності та проявляється в надситуативній, наднормативній, ініціативній діяльності. Це стабільна активність внутрішнього характеру, в результаті якої суб'єкт отримує задоволення від діяльності (навчання, спорту, музики та ін.) Результати експертного оцінювання заносяться до спеціальної таблиці класним керівником (електронний додаток).

